

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE**

Illum 21 ta' Marzu, 2019

Rikors Guramentat Nru: 720/2006 AF

**Shoe Market Retail Shops Limited (C-35727)
u b'ordni tal-Qorti b'digriet tad-19 ta' Mejju 2010 il-Qorti
ordnat il-korrezzjoni fl-okkju li jrid jigi jaqra "Shoe
Market Retail Stores Limited" (C-35727) minflok "Shoe
Market Retail Shops Limited"**

VS

**Korporazzjoni Enemalta
u b'nota fil-verbal tat-23 ta' Lulju 2015 quddiem l-
Assistent Gudizzjarju, "Enemalta plc" qed tassumi l-atti
minflok il-Korporazzjoni Enemalta**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat tas-socjetà attrici li permezz tiegħu wara li ġie premiss illi:

Is-socjetà attrici tiggstixxi tlett (3) hwienet illi jbieghu z-zraben fosthom il-hanut bl-isem "Shoe Market" fi Triq il-Wied, Birkirkara.

Is-socjetà attrici ghamlet investment ta' eluf kbar ta' liri sabiex xtrat stokk konsistenti fi zraben, sandlijiet u basktijiet ghax-xhur tas-Sajf.

Il-Korporazzjoni konvenuta kienet gharrfet lid-diretturi tas-socjetà attrici li kienu se jsiru xogholijiet ta' thaffir f'art pubblika asfaltata illi tigi quddiem l-entratura tal-hanut fuq imsemmi minn naha ta' fuq, u cioè minn naha tal-*fly over* tal-Imtida, liema area tintuza estensivament mill-klijenti tas-socjetà attrici biex jipparkeggjaw il-vetturi taghhom fiha meta jmorru jixtru minn dan il-hanut izda assiguraw lis-socjetà attrici li tali xogholijiet kienu se jigu esegwiti b'mod illi din l-art, jew tal-inqas parti minnha f'kull zmien setghet tkompli tintuza ghall-ipparkeggjar ta' vetturi, u allura n-negozju tas-socjetà attrici seta' jkompli ghaddej b'mod regolari.

Mhux talli ma sarx dan talli bil-mod kif gew esegwiti x-xogholijiet giet anke ingumbrata l-entratura lura ghall-hanut in kwistjoni minn go Valley Road, Msida, b'mod illi b'rizultat ta' dawn ix-xogholijiet u tan-non-kuranza da parti tal-Korporazzjoni konvenuta lejn l-interessi tas-socjetà attrici, is-socjetà attrici sofriet tnaqqis drammatiku u vertiginuz fil-bejgh taghha minn gol-imsemmi hanut, u dan kif se jigi ampjament pruvat waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawza.

Ghaldaqstant is-socjetà attrici sofriet u ghadha qed issofri danni ingenti konsistenti *inter alia* f'telf ta' introjtu u profitti mill-bejgh, telf ta' klijentela u immagini, telf ta' flus f'reklamar ghal dan il-hanut illi s-socjetà attrici ghamlet inutilment minhabba fis-sitwazzjoni ottenenti rizultanti mix-xogholijiet esegwiti mill-Korporazzjoni konvenuta u danni ohra konsistenti fit-telf tal-istokk tas-Sajf illi bih gie fornit il-hanut in kwistjoni, liema stokk huwa wiehed stagjonali u li jimxi skond il-moda u li kwindi la jista' jinbiegh wara li jghaddi dan l-istagun tas-Sajf u lanqas ma jkun jista' jinbiegh fis-Sajf li gej peress li tkun ghaddiet il-moda taghhom.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Previa kull dikjarazzjoni oħra talvolta mehtiega u necessarja, tiddikjara illi l-Korporazzjoni konvenuta hija responsabbli għall-hlas tad-danni kollha illi sofriet u li qed issofri s-socjetà attrici b'risultat tax-xogholijiet imwettqa mill-Korporazzjoni konvenuta u tal-mod kif tali xogholijiet gew mwettqa.
2. Tillikwida d-danni kollha sofferti mis-socjetà attrici b'konsegwenza tax-xogholijiet imwettqa mill-Korporazzjoni konvenuta, okkorrendo bl-opera ta' perit/i nominandi; u
3. Tikkundanna lill-Korporazzjoni konvenuta għall-hlas ta' dawk id-danni kif likwidati.

Bl-ispejjez kollha inkluz dawk tal-protest gudizzjarju illi s-socjetà attrici pprezentat kontra l-Korporazzjoni konvenuta u bl-imghax legali sad-data tal-hlas effettiv kontra l-Korporazzjoni konvenuta minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuta maħlufa mill-Avukat Dottor Damien Degiorgio li permezz tagħha eċċepiet illi:

Il-Korporazzjoni Enemalta tissottometti umilment lil din l-Onorabbli Qorti illi t-talbiet tas-socjetà rikorrenti għandhom jigu michuda bl-ispejjez minhabba r-ragunijiet hawn isfel elenkati.

Ix-xogholijiet li ezegwiet u qeghda tesegwixxi l-Korporazzjoni fis-sit indikat, liema sit huwa proprjetà tal-Gvern u għal liema xogholijiet il-Korporazzjoni għandha l-awtorizzazzjonijiet kollha necessarji, huma fundamentali sabiex jigi ezegwiet il-progett ta' skavazzjoni ta' mina bejn Triq il-Wied u Santa Venera.

Dan il-progett qiegħed isir għal raguni pubblika u għal gid kollettiv tas-socjetà u ma jistax isir fi zmien iehor tas-sena minhabba l-imprevidibilità tat-temp fi kwalunkwe zmien iehor tas-sena u partikolarment minhabba l-fatt illi z-zona in

kwistjoni tigi notorjament affettwata f'mod gravi hafna mix-xita.

Il-Korporazzjoni pposponiet il-bidu ta' dawn ix-xogholijiet b'xahar sabiex tagevola lir-rikorrent fl-attivitajiet kummercjali tieghu, b'dan illi minhabba r-ragunijiet suesposti ma setghetx tipposponi aktar.

Kull bicca xoghol illi tesegwixxi l-Korporazzjoni issir b'reqqa u tigi studjata akkuratament qabel ma tigi ezegwita u l-Korporazzjoni tirribatti kwalsiasi allegazzjoni illi giet ostakolata d-dahla ghall-istabbiliment u kull klijent li ried jaccedi fil-fond kien pjenament liberu illi jaghmel dan.

Kif già ntqal u kif indikat mis-socjetà rikorrenti s-sit in kwistjoni huwa art pubblika u l-Korporazzjoni kisbet l-awtorizzazzjonijiet necessarji sabiex tesegiwxxi dawn ix-xogholijiet, filwaqt illi jinghad illi minn imkien ma jirrizulta illi dan is-sit huwa zona ta' parkegg ufficcjali jew li wisq anqas ma' din iz-zona huwa marbut xi permess biex jintuza bhala parkegg jew li s-socjetà rikorrenti ghandha xi jedd ta' parkegg.

Fil-prattika r-ragunament tar-rikorrent jimplika illi billi l-klijenti tieghu jaghzlu li juzaw is-sit in kwistjoni bhala zona ta' parkegg allura dan is-sit ma jistax ikun soggett ghal zvilupp minghajr konsultazzjoni u minghajr il-kunsens tieghu.

Ghaldaqstant, in vista tar-ragunijiet suesposti, l-Korporazzjoni Enemalta titlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti joghgobha tichad it-talbiet tas-socjetà rikorrenti bl-ispejjez.

Semgħet ix-xhieda prodotti.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma quddiem l-assistent ġudizzjarju.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat illi din hija kawża għad-danni. L-attriċi qiegħda titlob lill-Qorti tikkundanna lill-Korporazzjoni (illum soċjetà) konvenuta sabiex tħallas kumpens għat-telf ta' qligħ li l-attriċi tgħid li sofriet fis-Sajf tal-2006 konsegwenza ta' xogħlijiet li kienet qiegħda tesegwixxi l-konvenuta fuq art pubblika viċin tal-ħanut tagħha.

Mill-provi prodotti jirriżulta li s-soċjetà attriċi tiġġestixxi numru ta' ħwienet taż-żraben. Fil-bidu ta' April tal-2006, hija ħadet b'kirja binja ta' tlett sulari fl-Imsida li għandha aċċess minn fuq żewġ toroq, waħda minn Triq il-Wied, u l-oħra minn *service road* li tinsab fil-livell ta' Triq Reġjonali, u cioè l-*bypass* ta' Santa Venera. Din is-*service road* hija aċċessibbli kemm minn Triq il-Wied kif ukoll mill-imsemmija *bypass*. Il-kirja kienet għal sena iżda effettivament damet biss madwar tmien xhur.

L-attriċi kienet tuża biss it-tielet sular ta' din il-binja, u cioè dik li tiġi mal-*bypass* ta' Santa Venera. Mill-entrata ta' Triq il-Wied, l-aċċess ma kienx daqstant komdu għall-klijenti għax riedu jtilgħu żewġ sulari taraġ peress li *lifts* ma kienx hemm.

Madwar xahrejn wara li fetaħ il-ħanut, u cioè għall-ħabta tal-aħħar ta' Mejju 2006, Mark Micallef, direttur tal-attriċi, jispjega li sar jaf illi l-konvenuta kienet se tagħmel xi xogħlijiet fil-viċinanzi tal-ħanut. Dawn ix-xogħlijiet, sa fejn jinteressaw lill-attriċi, kienu jikkonsistu fl-iskavar ta' biċċa art pubblika li tinsab ħdejn l-entrata tal-ħanut li qiegħda fil-livell tal-*bypass*. Din iż-żona kienet tintuża mill-klijenti tal-attriċi sabiex jipparkjaw il-vetturi tagħhom. Ma jirriżultax illi din l-art pubblika hija uffiċjalment indikata bħala post ta' parkeġġ mill-awtoritajiet. Sabiex tesegwixxi x-xogħlijiet, il-konvenuta inkarigat kuntrattur u cioè lis-soċjeta Rock Cut Limited.

Ix-xogħol li kellu jsir kien parti minn proġett akbar li kien jikkonsisti fl-estenzjoni ta' mina eżistenti sabiex twassal il-provvista ta' elettriku lill-isptar Mater Dei u lill-Università kif ukoll sabiex tissaħħaħ il-provvista f'inħawi oħra. Il-proġett kollu kellu jidm madwar sena imma fir-realtà dam sena u xahrejn b'dan illi x-xogħlijiet li saru fil-viċinanzi tal-ħanut tal-

attriċi damu xahrejn u ċioè mill-10 ta' Ġunju sal-11 ta' Awwissu 2006. Minkejja li fl-affidavit tiegħu Mark Micallef jgħid illi x-xogħlijiet damu sa madwar Ottubru, il-kont a fol. 798 mibgħut minn Rock Cut Limited lill-konvenuta li huwa datat 23 ta' Awwissu 2006 juri mod ieħor.

L-inġenji u trakkijiet kienu jaċċessaw is-sit ukoll minn Triq il-Wied peress li l-entrata tal-mina qiegħda hemmhekk. Jidher li għal xi perjodu ta' żmien kien ikun hemm ġebel kbir quddiem l-entrata tal-istabbiliment minn Triq il-Wied u anke xi inġenji u trakkijiet li tħallew hemm. Jirriżulta wkoll li waqt li kien qiegħed isir ix-xogħol fil-viċinanzi tal-ħanut tal-attriċi, il-kuntrattur laqat xi *cables* u l-attriċi għamlet ftit żmien mingħajr linja tat-telefon.

L-attriċi tgħid illi x-xogħlijiet eżegwiti mill-konvenuta jew persuni inkarigati minnha kkawżawha danni konsistenti f'telf ta' introjtu minħabba li l-parkeġġ ta' quddiem l-istabbiliment minn naħa tal-*bypass* ingħalaq kollu b'mod illi l-klijenti ma setgħux jaċċedu għal ħanut u li saħansitra għal xi żmien kienu ingumbrati kompletament iż-żewġ entraturi għall-ħanut fl-istess ħin. Hija tallega wkoll li x-xogħlijiet damu aktar milli kien hemm b'żonn peress illi l-kuntrattur għamel xi żmien wieqaf. L-attriċi tilmenta li minħabba f'hekk hija spiċċat ma setgħetx tbiegħ l-*istock* illi kienet ordnat speċifikament għal dak il-ħanut, liema *stock* spiċċat kellha tarmih.

Huma rilevanti għall-kawża tal-lum is-segwenti artikoli tal-Kodiċi Ċivili:

"1030. Kull min jagħmel użu ta' jedd tiegħu fil-qies li jmiss, ma jwegħibx għall-ħsara li tigri b'dan l-użu.

1031. Iżda, kull wieħed iwieġeb għall-ħsara li tigri bi ħtija tiegħu.

1032. (1) Jitqies fi ħtija kull min bl-egħmil tiegħu ma jużax il-prudenza, id-diliġenza, u l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-famija.

(2) Hadd ma jwieġeb, fin-nuqqas ta' dispożizzjoni espressa tal-liġi, għall-ħsara li tiġri minħabba nuqqas ta' prudenza, ta' diligenza jew ta' ħsieb fi grad akbar.

1033. Kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel deni, għax ikun irid jew b'nuqqas ta' diligenza, ta' prudenza jew ta' ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi haġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, hu obligat għall-ħlas tal-ħsara li tiġri minħabba f'hekk.

1037. Kull min għal xi xogħol jew servizz ieħor iqabbad persuna mhux ta' ħila, jew illi hu ma jkollux raġun jaħseb li hija ta' ħila, hu obligat għall-ħsara illi dik il-persuna, minħabba n-nuqqas ta' ħila tagħha, tikkaguna lil ħaddieħor fl-esekuzzjoni tax-xogħol jew servizz hawn fuq imsemmi."

In linea ta' principju ġenerali, kif irriteniet din il-Qorti diversament presjeduta fil-każ *Chef's Choice Limited vs Onorevoli Prim Ministru et* (29 ta' Marzu 2017) f'ċirkostanzi simili:

"L-iskrutinju li jrid isir mill-Qorti meta tkun rinfaccjata b'allegazzjonijiet ta' danni konsegwenza ta' xogħlijiet infrastrutturali mwettqa fil-vicinanze, bhall-każ odjern, huwa li tezamina l-agir ta' dik l-entità pubblika fdata b'dawk ix-xogħlijiet, f'dan il-każ l-Awtorita konvenuta, sabiex tistharreg jekk l-agir tagħha kienx ragonevoli fic-cirkostanzi, jew jekk l-agir tagħha jonqosx minn dik il-prudenza u diligenza mehtiega minn bniedem ordinarju, li xxaqleb lejn negligenza li għaliha trid tirispondi."

Applikati dawn il-principji għall-kawża tal-lum, jeħtieġ illi jiġi pruvat illi l-konvenuta kolpożament u negligement ma ħaditx il-prekawzjonijiet ta' *bonus paterfamilias* mistennija minnha, biex tassigura li ma jiġux kawżati danni lis-soċjetà attriċi.

F'dan il-kuntest, kawża oħra li kellha ċirkostanzi simili u li hija ferm rilevanti għall-mertu tal-lum hija dik fl-ismijiet *Fiorino d'Oro Co. Limited vs Direttur tat-Toroq*, deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-16 ta' Jannar 2003 fejn intqal hekk:

"Fil-kuntest ta' Government Liability, l-ordinament guridiku Malti ma jikkontemplax is-sistema, kif adoperata f'certi pajjizi Ewropej, li l-Gvern ghandu dejjem jikkompensa lill-privat ghall-iskomdu li johloqlu fl-esekuzzjoni ta' progett fl-interess nazzjonali. L-argument f'dawn il-pajjizi hu li jekk, fl-interess tal-poplu in general, hu mehtieg li jitwettaq progett, dak l-istess poplu (kif rappresentat mill-Gvern) irid jikkompensa lill-individwi ghal-hsara jew skomdu li dak il-progett, fih innifsu, ikun garrabblu. L-interessi tac-cittadini m'ghandhom isofru qatt pregjudizzju, lanqas minhabba progett ta' interess nazzjonali, u jekk jirrizulta dan il-pregjudizzju, irid jigi kumpensat. Ic-cittadin li jitlob kumpens mhux mehtieg juri xi negligenza, traskuragni jew xi forma ta' arbitrarjeta` da parti tal-awtoritajiet tal-Gvern, izda jehtieglu juri biss pregjudizzju, u jekk juri dan, ikollu dritt ghall-kumpens, anke jekk il-progett ikun gie esegwiet bid-diligenza kollha necessarja.

Kif inghad, pajjizna ghadu ma adoperax din is-sistema, u l-kuncett tar-responsabilita` tal-Gvern hi bazata, bhal dik tac-cittadin ordinarju, fuq id-delitt u l-kwazi-delitt kif kontemplat fl-artikolu 1029 et seq tal-Kodici Civili. Dan ifisser li l-Gvern biex jista' jinstab responsabbli ghad-danni irid ikun agixxa b'imprudenza, b'negligenza u bla l-hsieb ta' missier tajjeb tal-familja, ghax diment li "jaghamel uzu ta' jedd tieghu fil-qies li jmiss, ma jwegibx ghall-hsara li tigri b'dan l-uzu" - artikolu 1030 Kodici Civli. Fil-kawza "Xuereb et vs Micallef et", deciza minn din l-Qorti fit-03 ta' Ottubru, 1953, intqal li "Id-dispozizzjoni tal-ligi li tirrendi responsabili tal-hsara li tigri bi htija ta' min ikun kagun ta' dik il-htija hija generika u ma taghamel ebda eccezzjoni, lanqas ghal-Gvern; u ghalhekk il-Gvern huwa obligat jaghamel tajjeb ghad-danni fil-kaz li huwa, fl-ezercizzju tad-drittijiet tieghu, johrog mill-gusti limiti u jikkaguna pregjudizzju lit-terzi" (ara ukoll "Apap Bologna vs Borg Olivier", deciza minn din il-Qorti fis-06 ta' Frar, 1958; "Zahra vs Direttur Xogholijiet Pubblici" deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-03 ta' Dicembru, 1991; u, aktar, "Micallef vs Direttur tax-Xogholijiet Pubblici", deciza wkoll mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-28 ta' Frar, 2001)."

Fil-każ in kwistjoni, m'hemmx dubju li x-xogħlijiet riedu jsiru għaliex il-konvenuta riedet tieġu ħsieb li twassal il-provvista tal-elettriku sa l-isptar il-ġdid u ssaħħaħ il-provvista għal żoni oħra. Il-konvenuta għandha l-jedd kif ukoll id-dmir illi tagħmel dawn ix-xogħlijiet sabiex jitwettqu proġetti fl-interess nazzjonali. Huwa mistenni li proġetti ta' dan it-tip ser jieħdu ċertu żmien u xi ftit jew wisq ser joħolqu wkoll inkonvenjent li-ċittadin. F'każ bħal tal-lum, ir-responsabbiltà tal-konvenuta tidhol biss jekk ikun hemm nies qed isofru preġudizzju akbar milli huwa raġjonevolment meħtieġ.

Kif proprju komplet tgħid il-Qorti:

"Il-Gvern ta' Malta mhux normalment obligat li jhallas kumpens għas-semplici każ li wettaq proġett li rrizulta ta' preġudizzju għal xi cittadin, izda għal meta, fit-twettieq ta' dak il-proġett, ikun agixxa bla qies. Kwindi, għaz-żmien li kien meħtieġ biex dan il-proġett jitwettaq, il-Gvern mhux tenut ihallas kumpens, għax fis-sistema tagħna, ic-cittadin irid isofri dan it-telf fl-interess tas-solidarjetà soċjali."

Il-Qorti tal-Appell ikkonfermat is-sentenza tal-Ewwel Qorti permezz ta' deċiżjoni datata 17 ta' Frar 2006 fejn żiedet tgħid hekk:

"Kull persuna – u għalhekk anke il-Gvern – li tezercita jedd li jkun lilha jispetta għandha tezercita dak il-jedd b'mod raġjonevoli u għalhekk b'mod li, safejn hu possibbli, ma jikkagunax hsara lil terzi. Meta tali jedd ma jigix ezercitat b'mod raġjonevoli u per konsegwenza jikkaguna hsara lil terzi, allura l-ezercizzju ta' dak id-dritt ma jkunx "fil-qies li jmiss", bil-konsegwenza li min jezercita dak id-dritt b'dak il-mod ikollu jwiegeb għall-hsara li tigri b'dak l-uzu proprju għax dak l-uzu jkun iddegenera f'abbuz."

Din il-Qorti, filwaqt illi taqbel perfettament mal-prinċipji appena enunċjati, issib illi kuntrarjament għaċ-ċirkostanzi fil-każ ta' Fiorino d'Oro, fil-każ tal-lum, l-attriċi ma gābitx prova ta' xi nuqqas fl-esekuzzjoni tal-obbligi tal-konvenuta, li fiż-żmien rilevanti kienet entità tal-Gvern.

Il-Qorti ftit li xejn għandha dubju li x-xogħlijiet in kwistjoni kellhom impatt negattiv fuq in-negozju tas-soċjetà attriċi. Madanakollu, b'daqshekk ma jfissirx illi awtomatikament il-konvenuta għandha twieġeb għad-danni. L-attriċi ma ressqitx prova ta' xi negligenza, nuqqas ta' prudenza jew diligenza da parti tal-konvenuta jew tal-kuntrattur fil-qadi tad-doveri tagħhom. Anzi, jirriżulta mill-provi li fuq talba tal-attriċi, ix-xogħol beda xahar wara li kien ippjanat li jibda sabiex il-konvenuta ma ttellifx lill-attriċi mill-bejgħ fil-bidu tal-istaġun. Kif jispjegaw ix-xhieda li ressqet il-konvenuta, ix-xogħol kellu bilfors isir fl-istaġun tas-Sajf minħabba problemi ta' għargħar f'Triq il-Wied f'kaz ta' xi maltempata.

Din il-Qorti tqis illi perjodu ta' xahrejn sabiex sar ix-xogħol ta' skavar fiż-żona mhuwiex esaġerat. L-attriċi ma gābet l-ebda prova tal-allegazzjoni tagħha li kien hemm xi żmien illi x-xogħlijiet waqfu kompletament. Lanqas jista' jingħad illi l-konvenuta ħarġet mill-limiti meta qabżet it-terminu ta' sena għall-proġett kollu b'madwar xahrejn. Fil-fehma tal-Qorti dan iż-żmien mhux wieħed irraġjonevoli u ma jirriżultax illi kien dovut għal xi kapriċċ jew traskuraġni da parti tal-konvenuta jew tal-kuntrattur inkarigat minnha. Il-Perit Mario Scicluna spjega li x-xogħlijiet li saru fil-vicinanzi tal-ħanut damu biss ftit aktar milli kien mistenni għaliex il-kuntrattur irriskontra xi problemi minħabba l-pedamenti tal-pont ta' Triq Reġjonali. Mill-provi rriżulta li l-konvenuta u l-kuntrattur inkarigat minnha kellhom kull raġuni biex iħaffu l-fażi tax-xogħol li kellu jsir fil-wied tal-Imsida u l-madwar għaliex kif diġà ntqal dan ried jitlesta fis-sajf minħabba l-maltemp.

Fid-dawl tal-fatt illi kemm ir-rappreżentanti tal-konvenuta kif ukoll dawk tas-soċjetà Rock Cut Limited ċaħdu l-allegazzjoni tal-attriċi li huma qatt wegħdu li ma kienux ser jagħlqu l-parkeġġ kollu, din il-Qorti tqis illi l-attriċi ma rnexxilhiex turi li verament il-konvenuta assumiet dan l-obbligu. Skont ma spjega l-Perit Scicluna, il-mod li kellu jsir ix-xogħol lanqas kien jippermetti li jsir hekk u kif diġà ntqal, jidher li kien hemm certu għaġġla biex jitlesta x-xogħol minħabba l-maltemp.

Filwaqt illi Mark Micallef u x-xhud Josephine Caruana, li dak iż-żmien kienet il-*partner* tiegħu, isostnu li kien hemm ġimgħa

fejn l-istabbiliment kellu jagħlaq kompletament, din l-allegazzjoni mhux sostnuta bil-provi.

Mir-ritratti u pjanti esebiti, jirriżulta l-Qorti illi fl-ebda waqt ma ġew ingumbrati kompletament l-entraturi tal-ħanut. Fil-fatt, numru ta' ritratti jidhru li huma meħudin mill-bejt tal-istabbiliment minn fejn jidher illi l-vann tas-soċjetà attriċi kien ipparkjat quddiem il-ħanut fejn kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet.

Fil-fatt, mill-pjanta esebita mill-Perit Scicluna, jirriżulta li l-entratura tal-istabbiliment mill-livell tal-*bypass* hija fil-ġenb tal-binja u allura minkejja li riedu jgħaddu l-inġenji u trakkijiet minn quddiem l-entratura, ix-xogħol ma kienx qiegħed isir hemm iżda aktar 'l ġewwa fejn kien u għad hemm biċċa art żgħira li tintuża bħala parkeġġ.

Din il-Qorti hija sodisfatta li ħlief forsi għal xi ftit siegħat f'okkażjonijiet rari, aċċess pedonali dejjem kien hemm għaż-żewġ entraturi tal-istabbiliment. Huwa veru li l-klijenti ma setgħux jipparkjaw il-vetturi tagħhom fuq dik l-art pubblika fejn kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet kif kienu jagħmlu s-soltu, imma wieħed ma jridx jinsa li l-aċċess għall-ħanut mill-livell tal-*bypass* huwa tramite *service road* fejn il-klijenti setgħu faċilment jipparkjaw il-vetturi tagħhom u jimxu ftit passi sal-entratura tal-ħanut.

Dwar l-entratura ta' Triq il-Wied, huwa minnu li għal xi żmien jidher li kien hemm l-inġenji u ġebel kbir quddiem il-bieb u forsi dak li jkun ma jarax il-vetrina tal-ħanut moħbi warajhom, iżda hawnhekk ukoll jidher li x-xogħlijiet dejjem ippermettew imqar passagġ bil-pass mit-triq għal kull min ried jidhol fil-ħanut.

Huwa minnu wkoll li xi klijenti setgħu qatgħu qalbhom milli jidhru mill-entratura ta' Triq il-Wied minħabba li imbagħad riedu jtilgħu żewġ sulari taraġ sabiex jaslu fil-ħanut, imma l-attriċi naqset milli tispjega għalfejn f'dak il-perjodu m'għamlitx arrangamenti biex topera mis-sular t'isfel li jiġi livell ma Triq il-Wied. Mir-ritratti esebiti jidher li effettivament il-mod kif kienu qegħdin *on display* iż-żraben kien jikkonsisti f'numru ta' kaxxi taż-żraben fuq xulxin bil-mudell partikolari taż-żarbun muri fuq nett. L-attriċi setgħet faċilment armat kollox fil-livell t'isfel

anke jekk b'mod temporanju sakemm tlestew ix-xogħlijiet. Id-danneġjat għandu d-dmir li jagħmel dak kollu raġjonevoli sabiex inaqqas il-ħsara u jimmitiga t-telf li jkun ġarrab.

Finalment, filwaqt illi mhux kontestat mill-konvenuta li meta kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet in kwistjoni l-kuntrattur laqat xi *cables* bil-konsegwenza li l-attriċi għamlet xi żmien mingħajr sistema tat-telefon, l-attriċi ma gābet l-ebda prova ta' danni li kienu konsegwenza diretta ta' dan l-incident.

Isegwi għalhekk illi ma ġiex ippruvat in-ness ta' kawżalitā meħtieġ bejn l-aġir tal-konvenuta u d-danni sofferti mis-soċjetā attriċi. Sabiex il-konvenuta tinstab responsabbli għad-danni, kien meħtieġ illi l-attriċi tipprova li kien hemm xi aġir imprudenti, negligenti u mingħajr il-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja, għaliex galadarba, a tenur tal-Art. 1030, il-konvenuta għamlet użu ta' jedd tagħha fil-qies li jmiss, ma twegibx għall-ħsara li tigri b'dak l-użu.

Il-Qorti ma taqbilx mal-attriċi li qiegħda tippretendi li l-konvenuta għandha tinzamm responsabbli għat-telf ta' qligħ illi ġarbet konsegwenza tal-fatt biss li saru dawn ix-xogħlijiet fil-vicinanzi tal-istabbiliment tagħha. Din il-Qorti terġa ttenni li għalkemm jirriżulta li meta kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet tassew li l-attriċi rat nuqqas ta' qligħ, il-konvenuta m'għandhiex twieġeb għad-danni peress li ma jirriżultax illi dawn id-danni seħħew minħabba negligenza, nuqqas ta' prudenza jew diligenza da parti tagħha jew il-kuntrattur inkarigat minnha.

Għalhekk u għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi tiċhad it-talbiet attriċi bl-ispejjeż kontra tagħha.

IMHALLEF

DEP/REG